HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

האשה נקנית פרק ראשון קידושין ז.

עין משפט נר מצוה

מז א מיי׳ פ״ה מהל׳ מאכ״א הל׳ כב סמג עשין מח טוש״ע אה״ע סי׳ סר: כט פעי׳ ה:

מח ב מיי׳ שם הל׳ כג סמג שם טוש״ע שם סעי׳ ג:

מט ג מיי׳ שם הל׳ כד סמג שם טוש״ע אה״ע סי׳ כז סעי׳ ט:

נ ד מיי׳ פ״ו מהל׳ מכ״ע הל״ו סמג עשין כב טוש״ע חו״מ סי׳ קל סעי׳ ג ד ה ו ז וע״ש בג״ר:

נא ה ו מיי׳ פ״ג מהל׳ מאכ״א הל״ט טוש״ע אה״ע סי׳ לג סעי׳ ח:

נב ז מיי׳ פט״ו מהל׳ מעשה הקרבנות הל״ב:

נג ח מיי׳ שם הל״ל ופסק דקרבה ולבה הל״י כר״י [עיין כ״מ]:

מסורת הש״ס

ואקדש [ע״ז סג:], ג) [לקמן כו. וש״נ], ג) [ע״ז סג:], ד) כתובות עה. ובמות קיח: לקמן מג. ב״ק קיא., ה) [ניכנין מג.], ו) לקמן מג.; ז) תוען קט: קלה. ממורה י. יח. ערכין ד:, ח) [נחתים יב. ממורה כו. כריתות כז.], ט) [ב״ב קעג ע״ב, ע״ש], י) [מגילה כג. ע״ג, ולקמן כב ע״ב], יא) [לעיל ב ע״ב], יב) [ע״ז ע״ב], יג) [ע״ב], מ) [בדפוי״ר: המאה רועה וכו׳ לא נתרצים], נ) [וע׳ תוס׳ מגילה כג: ד״ה שמין], ס) [ולקמן מ. טו], ע) [ע״ש במהורה בתמר הרי עלי עולה כתיב ועי׳ פרש״י שם ויש לייחב קנסן],

הגהות הב״ח

(א) גמ׳ ואקדש אני לך: (ב) רש״י ד״ה מדין שמיטת משנני הלויים כל״ל ומיבעי מבין נמחק:

מוסף רש״י

קא משעבד נפשיה. בתמירה בעלמא כלא קנין (רשב״ם ב״ב קעג:). **נכסים שיש להם אחריות.** קרקעות, שתחריות כל מלא, (לעיל) [המלוה] והטוסה בתכירו עליהן לפי שקיימין ועומדין לשיכך נמכרין עליהן (לקמן כו.). לפי שאין לוקח יכול לגבות מהן ואין מוכדין (רשב״ם ב״ב קנ:). נכסים שאין להם אחריות נקנין עם כו׳. בדבר שאוא קנין לקרקע ואינו קנין למטלטלין. (ב״מ מז.). אם מכר מטלטלין עם קרקע, כיון שקנה לוקח את הקרקע בתחל מלוה קניים, נקנים מטלטלין עמה (לקמן כו.). **טב למיתב טן דו מלמיתב ארמלו.** טן דו, גופיס גניס, כל דהוא בעל (יבמות קיח:). משל הייטו שלא שכנסים מוטרות טוב לנשת עם גוף אניס משת מלמנה (כתובות עה. וכנ״ל לקמן מא.) כלומר משה בכל הטו ניתא לה (ב״ק קיא.). **דבר שאין הנשמה תלויה בו.** כגון מן התרכובה ולמטה (ערכין ה.). **הקדיש חציה.** משל מסס (זבחים יב.). **ואינה קריבה.** הואיל ונתחילת הקדישה לא נידוה להקריב, דתניא היתה טולן ומתו מעיקרו הוא, שלכך אינה קריבה עוד ותרעה ולוקטין בדמיה תמרת (שם). הואיל ומתחלה כשהקדיש אניס לא היתה ראויה ליקרב כלא קדשה לגניס וכיון כלא יכול הוי דייקי לא פשטה קדושה בהאיל שעשה כשלה, דאין משה מקדיש דבר שאינו שלו (תמורה כז. וכנ״ל כריתות כז.). **ועושה תמורה.** להא אינה לשופטין (זבחים יב.).

נליון הש״ס

גמ׳ וחזר ולקחה והקדישה. ע׳ נטין מג ע״ב תד״ה גמרו:

מוסף תוספות

א. דהיינו דוקא עבד כנעני דדהתנחלתם. תוס׳ מגילה כג: ד״ה שמין. ב. אלא לפי שדומה יותר לנכסים שיש להם אחריות נקטיה לרבותא. תוס׳ המל״ם.

תום׳ ר״י הזקן

דלא מטי. הנאת ממון לידיה שכל הממון נוטל האחר וזה נכנס ערב. **בההיא הנאה.** דקא מהימן ליה שנותן ממונו לאחר מפני שהוא ערב גמיר ומשעבד נפשיה. **והתקדשי לפלוני.** ואותו פלוני אומר לה הרי את מקודשת לי בהנאה שיש לין בשבילי שנותן לין פלוני המנה שתתקדשי לי קונה האשה, אע״פ שאינו חסר ממון שהרי עבד כנעני קונה עצמו בכסף על ידי אחרים שפודין אותו ואפילו נתן לה הפלוני המנה על מנת שתתקדש לו והוא אמר לה עתה כך מקודשת שהנאה יש לה עתה שאם לא תתקדש אין לה בממות כלום. ומסתברא שאם נתאכלו המעות קודם שיאמר לה האחר זה הלשון שאינה מקודשת שהרי בשעה שהוא אומר כך הויא להו מלוה ולא דמי להתקדשי לי בזה לאחר שלשים יום [להלן נט. א]. דקא מקנה. העבד וזהו האדון קני הכסף מיד אחרים שפודין אותו. [**והילך מנה ואקדש אני לך**]. ופי׳ שהוא אומר לה הרי את מקודשת לי בהנאת מתנה זו שקבלתי ברצונך. **נכסים שיש להם אחריות.** כגון קרקעות ואדם איתקש לקרקע והויה סבור המקשה שהתעם הוא אגב שקנה המעות

אם כן הו״ל נכסים שיש להם אחריות. פי׳ נקונטרס למדם הוקש לקרקעות דכתיב והתנחלתם אותם לנחלה ומחזה ומקנה דהתוא קרא כתיב בעבד[א] אבל בן חורין לא מיתקש אלא לוקח בדמי עלי לפי שממין אותו בעבד כדאיתא בפ״ק דקידושין (דף טו.) **ועבד** נמי פלוגתא היא בפ״ק דב״ק (דף יב.) מי כמקרקעי מי כמטלטלי דמי ונראה דלגמ׳ דוקא יש להם אחריות אלא אף מניגו מטלטלין נקנין אגב מטלטלין דנכסים שאין להם אחריות לא שייך הכא דהא אגב[ב] ס״ג י״ל דה״ק ע״כ מי אמה נקנית אגב מטלטלין שהרי קנין כסף נמי נקנה אגב מטלטלין שהרי קנין כסף לאמה יליפינן מעבד קיחה קיחה ומה מין שהרי נקנה מהיכא מיתי בעבד[ג]:

ונפשטו קידושי בכולה מי לא **תניא כו׳.** תימה דבריים תמורה (דף יג:) יליף רגלה של זו עולה ובבדר שהשמה תלויה בו מקרא דכתיב[ד] כל אשר יתן ממנו לה׳ וגבי אמה נמי כתיב קרבי ומ״ש מני פריך הש לא דמו להבדי ונראה שלנך דקדק רש״י ופירש דהא מקודשת בגשון הקדש קאמר לה וכבדר שהשמה קאמר לה מ״ש להקדש שהרי פירקין לעיל דאמר לה להקדש לפיכך יש להיות דינה כהקדש לגבי מס היה אומר מחוסרת אי חד מהנהו ליתי לעיל (דף ו.) על זה לא היה מקפיד ונפשטו קידושי בכולה לפירוש זה: **וחזר ולקחה.** הש דנקט וחזר ולקחה ולא נקט בהמה של שני שותפין שהקדיש כל אחד חציה משום דלא שייך אמה ושוה תמורה ותמורתה כיוצא בה דאמר בפרק [זבחים] (דף יג.) ובפ״ק [זבחים] (דף ו.):

ואפי׳ למאן דאמר אין בולה עולה. אמה (תמורה יג:) מפרש למאן דאמר אין בולה עולה מה יעשה ממנה וקאמר דימכרנה לנרכי עולות מוך מדמי שרגל שהקדיש ופירך הילך יפטר זה מעולתו הא הויא ליה עולה מסירה ומשני כגון דאמר הרי עלי עולה כמו שאמשלתה[ט]:

שמע

אבל קידושין אימא לא צריכא: [ט]אמר רבא [ה]התקדשי לי לחציי מקודשת חצייך מקודשת לי אינה מקודשת אמר ליה אביי לרבא מאי שנא חצייך מקודשת לי דאינה מקודשת אשה אמר רחמנא ולא חצי אשה ה״נ איש אמר רחמנא ולא חצי איש א״ל [י]הכי השתא התם [יא]איתתא לבי תרי לא חזיא אלא גברא מי לא חזי לבי תרי וה״ק לה דאי בעינא למינסב אחריתי נסיבנא אמר ליה מר זוטרא בריה דרב מרי לרבינא וניפשטו לה קידושי בכולה מי לא תניא [יב]האומר רגלה של זו עולה תהא כולה עולה ואפי׳ למ״ד אין כולה עולה [יג]ה״מ היכא דמקדיש דבר שאין הנשמה תלויה בו אבל מקדיש דבר שהנשמה תלויה בו הויא כולה עולה מי דמי התם בהמה הכא דעת אחרת הא לא דמיא אלא להא [טו]דאמר רבי יוחנן [טז]בהמה של שני שותפין הקדיש חציה [יז]וחזר ולקחה והקדישה קדושה ואינה קריבה ועושה תמורה ותמורתה כיוצא בה שמע מינה תלת

ואקדש [ו] לך מקודשת [ז]מדין ערב ערב לאו אף ע״ג דלא מטי הנאה לידיה קא משעביד נפשיה האי איתתא נמי אע״ג דלא מטי הנאה לידה קא משעבדא ומקניא נפשה [א]היינו מנה והתקדשי לפלוני מקודשת מדין עבד כנעני עבד כנעני לאו אף ע״ג דלא קא חסר ולא מידי קא קני נפשיה האי גברא נמי אע״ג דלא קא חסר ולא מידי קא קני לה להאי איתתא [ב]תן מנה לפלוני ואקדש אני לו מקודשת מדין שניהם ערב לאו אף ע״ג דלא קא מטי הנאה לידיה קא משעבד נפשיה האי איתתא נמי אע״ג דלא קא מטי הנאה לידה קא מקניא נפשה מי דמי ערב האי דקא קני ליה קא חסר ממונא האי גברא קא קני לה להאי איתתא ולא קא חסר ולא מידי עבד כנעני יוכיח דלא קא חסר ממונא וקא קני נפשיה מי דמי התם הך דקא מקני קא קני הכא האי איתתא קא מקניא נפשה ולא קא קניא ולא מידי ערב יוכיח אע״ג דלא קא מטי הנאה לידיה משעבד נפשיה בעי רבא הילך מנה ואקדש אני לך מהו אמר מר זוטרא משמיה דרב פפא מקודשת אמר ליה רב אשי למר זוטרא אם כן הוה ליה נכסים שיש להם אחריות נקנין עם נכסים שאין להם אחריות ואנן איפכא תנן [ג]נכסים שאין להם אחריות נקנין עם נכסים שיש להם אחריות בכסף בשטר ובחזקה אמר ליה מי סברת דאמרה ליה אגב [ג]הכא באדם חשוב עסקינן דבההיא הנאה דקא מקבל מתנה מינה גמרה ומקניא ליה נפשה איתמר נמי משמיה דרבא [ד]וכן לענין [ג]ממונא וצריכא דאי אשמועינן קידושין משום דהא איתתא ניחא לה בכל דהו כדריש לקיש [ה]דאמר ר״ל טב למיתב טן דו מלמיתב ארמלו אבל ממונא אימא לא ואי אשמועינן ממונא משום דאיתיהיב למחילה

אבל קידושין אימא לא צריכא: [ט]אמר רבא [ה]התקדשי לי לחציי מקודשת חצייך מקודשת לי אינה מקודשת אמר ליה אביי לרבא מאי שנא חצייך מקודשת לי דאינה מקודשת אשה אמר רחמנא ולא חצי אשה ה״נ איש אמר רחמנא ולא חצי איש א״ל [י]הכי השתא התם [יא]איתתא לבי תרי לא חזיא אלא גברא מי לא חזי לבי תרי וה״ק לה דאי בעינא למינסב אחריתי נסיבנא אמר ליה מר זוטרא בריה דרב מרי לרבינא וניפשטו לה קידושי בכולה מי לא תניא [יב]האומר רגלה של זו עולה תהא כולה עולה ואפי׳ למ״ד אין כולה עולה [יג]ה״מ היכא דמקדיש דבר שאין הנשמה תלויה בו אבל מקדיש דבר שהנשמה תלויה בו הויא כולה עולה מי דמי התם בהמה הכא דעת אחרת הא לא דמיא אלא להא [טו]דאמר רבי יוחנן [טז]בהמה של שני שותפין הקדיש חציה [יז]וחזר ולקחה והקדישה קדושה ואינה קריבה ועושה תמורה ותמורתה כיוצא בה שמע מינה תלת

לפיכך יש כח בממרו לפשוט והכא דעת אחרת יש חשוב כמותו המעכבת בדבר שאם אין [טז]אתה רואה אלא בהמה אחת ואין אתה יודע אם של שותפין הקדיש אם של יחיד הרי זו עולה תמימה ויקריב מחצת בדמיה: **ועושה תמורה.** מה שמיר בה: **ותמורתה כיוצא בה.** לפיכה קריבה למכת קדושה לחויב בתתה בעלי

במשיכה קנה האשה. ואנן איפכא תנן. במתני׳ דהאי פירקא [להלן כו, א]. הכא מיירי שהוא אדם חשוב שאינו רגיל לקבל מתנות ויש לה הנאה בשקבל מתנה הימנה והוא אמר לה הרי את מקודשת בהנאה שיש לך כשקבלתי מתנה ממך, אבל אם לא היו אדם חשוב ליכא הנאה ונמצא שמתקדשת בלא דבר ואינם קדושין כלל, ואע״ג דאמר לה הרי את מקודשת בהנאה שיש ליך כשקבלתי מתנה ממך, דאי לא תימא הכי למה לי למימר באדם חשוב, הכי איבעי ליה למתני מי סברת דאמר לה אגב, הכא דאמר לה בההיא הנאה, וכ״כ הרי״ף והרא״ם ז״ל [אישות פ״ה הכ״ב]. וכן לענין ממונא. תן מנה לפלוני ואתן לך ביתי כיון שנתן המנה קנה הבית, וכן תילך מנה ואקדש אני לך ביתי כיון שנתן לו המנה ג״כ קנה הבית. וצ״ע למה לא הביא הרי״ם ז״ל [מכירה פ״א ה״ח] אלא תן מנה לפלוני ואתן לך ביתי. **אבל קדושין.** שאינה יכולה למחול אימא לא, צריכא. **אשה.** דאשת איש אסורה לאחר והוה ליה כמאן דאמר התקדשי לי ולאחר. אבל כי אמר לחציי ונתרצית ונתן לה כסף או שטר מקודשת, לא רצה לומר שאין לה בו אלא החצי, אלא רצה לומר הואיל והרשות בידי ליקח אשה אחרת אקחנה ותהיה אשתי אף ואחרת. וכתב רבינו מאיר פשיטא שהרשות בידו, ותירץ דאפילו לא אפשר למיקם בסיפוקייהו דאמרינן ביבמות [סה, א] שאינו רשאי, הכא דכאילו התנה לה בפירוש דמי. ודעת הר״ם [אישות פ״ג ה״ט] כפי׳ קמא. **בכולה.** דהואיל וקדשה לחציה דבר שהנשמה תלויה בה קידש. **התם בהמה.** שלו ולוקח אלא דעת המקדש והואיל והקדיש אבר שהנשמה תלויה בו כולה רוצה לקדש. **הכא.** איכא דעת האשה, ואע״פ שהוא כורן לכולה היא לא כיוונה אלא לחציה, ולא דמיא הא אלא לבהמה של שני שותפין שאם הקדיש חציה אינה קדושה כולה.

נעלי